

**İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ÖĞRETMENLİK DAVRANIŞLARI AÇISINDAN
KENDİLERİNE YÖNELİK YETERLİLİK ALGILARI
(ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)**

**The Self Efficiency of Maths Teachers of Primary Schools of General Teaching Behaviors (The
Sample Of Ankara)**

Nadir ÇELİKÖZ*, Hülya YILDIZLI**

* Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Eğitim Programı ve Öğretimi, ncelikoz@gmail.com

** Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, hulyayildizli42@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada ilköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini ne kadar yeterli algıladıklarını belirlemek ve öğretmen yeterliliğinde cinsiyet, kıdem ve mezun oldukları fakülte değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini; Ankara ili Altındağ, Yenimahalle, Çankaya ve Keçiören ilçelerinde görev yapan 237 ilköğretim matematik öğretmeni oluşturmuştur. Veriler, öğretmenlerce doldurulan anketler yoluyla elde edilmiştir. Genel tarama modelinde yürütülen araştırmada veri toplama aracı olarak, Erişen ve Çeliköz (2003) tarafından geliştirilen “Genel Öğretmenlik Davranışları Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .96 dir. Verilerin analizinde bu anket formundaki sorular kullanılmış ve analizler Windows SPSS versiyon 15.0 programı ile yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri frekans ve yüzde değerleri ile çözümlenmiştir. Cinsiyet açısından anlamlı bir fark olup olmadığı “t” testiyle, kıdem ve mezun olunan üniversite değişkenleri açısından anlamlı bir fark olup olmadığı ise tek yönlü varyans analizinden yararlanılarak çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğretmenler genelde kendilerini yeterli olarak algılamaktadır. Cinsiyet ve kıdem açısından öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmazken mezun olunan fakülte değişkeni açısından anlamlı bir fark gözlenmiştir. Elde edilen veriler yorumlanarak alan ve araştırmalara katkı sağlayacak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik Mesleği, Genel Öğretmen Yeterlilikleri, İlköğretim Matematik Öğretmenleri

ABSTRACT

Throughout this study, the main objective is to determine how competently maths teachers at primary education perceive themselves in terms of general teaching behaviors and to examine whether the competency of a teacher displays any distinction or not, based on some variants such as gender, seniority and the graduated university. The universe of the study consists of the 237 maths teachers working in the various towns of Ankara, namely Altındağ, Yenimahalle, Çankaya and Keçiören. Throughout the study conducted in general survey model, the data has been collected with Erişen's and Çeliköz's (2003) "Efficiency Scale of General Teaching Behaviors". The scale's Cronbach alpha reliability coefficient is .96. The statistical analysis of the data has been made with Windows SPSS Version 15.0. The personal information of the teachers participated in the survey has been analyzed with frequency and percentage values. Whether there is any significant difference in gender has been determined with t test. The single way variant analysis has been used to determine whether there is any significant difference in terms of the variants of seniority and the graduated university. According to the results in the research, the teachers generally perceive themselves competent. Though there has not been observed any significant difference among the teachers in terms of gender and seniority, there is a significant difference in terms of the graduated university. The research outcomes have been interpreted and the offers have been suggested accordingly.

Key words: Teaching Profession, Efficiencies of General Teaching, Maths Teachers of Primary School.

GİRİŞ

21. yüzyılda bilim ve teknolojide görülen değişmeler ve gelişmeler toplumların yapısını etkilemektedir. Değişen ve gelişen topluma ayak uydurabilecek, nitelikli bireylerin yetişmesi için de eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim, bireyin kendini tanımasını ve gerçekleştirmesini sağlayan bir süreçtir, eğitim yoluyla bireylerin amaçları, bilgileri, tutumları, değer anlayışları değişir ve gelişir. Problemleri çözmek için yollar arayan, yaratıcı, hedeflerini gerçekleştirmede bencil olmayan, adil, insan ilişkilerinde demokratik ve özerk, sosyal ve kültürel konularda esnek, bütünlüyci özellikleri ağır basan, meslek kültürü oluşmuş insanı yetiştirmek, ancak eğitimin önemine ve gereğine inanmış toplumlarda mümkün olabilmektedir. Bu toplumlarda önder olacaklar ise hiç kuşkusuz öğretmenlerdir. Eğitimin niteliği ve kalitesi öğretmenlerin niteliği ile doğru orantılıdır. Öğretmenlerin niteliklerinin yükseltilmesi, öncelikle öğretmenlerin sahip olması gereken genel ve özel alan yeterliliklerinin bilinmesi daha sonra bu yeterliliklerin öğretmenlere kazandırılması ile mümkündür.

Öğretmenden artık sadece bilgiyi öğretme değil öğrencileriyle devamlı etkileşim halinde bulunma, öğrencilerine karşı sorumlulukları olan ve öğrencilerinin duygu ve gereksinimleriyle ilgilenmeye çalışma, eğitim programlarını uygulama, öğretimi yönetme ve bu süreci kontrol altında tutmasını bilme gibi davranışlar beklenmektedir. Bunların dışında öğretmenden beklenen ve sahip olmaları gereken diğer özelliklerin de açıklığa kavuşturulması gerekir. Öğretmenlik mesleği; bilgi, beceri, tutum, fiziksel ortam ve çevresel özellikler gibi birçok değişkeni içinde barındırmaktadır. Bu mesleği yapan bireylerin mesleklerini kendilerinden istenen biçimde yerine getirebilmeleri için olumlu yeterlilik algılarına sahip olmaları gerekmektedir. Yeterlilik algısı; Bandura (1986)'ya göre bireylerin ondan beklenen bir performansı yerine getirebilmek için gerekli olan eylemleri organize edebilme ve bu eylemleri gerçekleştirebilme kapasiteleri hakkında yargıları ve inançlarıdır (Akt: Öksüzöğlü, 2009). Bu yüzden yeterlilik algısı öğretmenlerin mesleklerini icra ederken önemli bir husus olarak görülmektedir. Türkiye'de son zamanlarda eğitim sistemi içerisinde önemli hedeflere ulaşılmış olmasına karşılık, üzerinde önemli bir şekilde durulması gereken problem öğretmen yeterliliğidir. Bu önem, anlaşılabilirliği gibi, eğitim sistemi nasıl olursa olsun, ondan istenilen sonuçların alınabilmesinin, öğretmenin niteliği ile ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır. İlköğretimde yeniden bir yapılanmaya gidildiği, yoğun program geliştirme çalışmalarının yapıldığı bu süreçte önemli rol üstlenen öğretmenin ve bu görevin gerektirdiği niteliklerin sürekli sorgulanması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle genel öğretmen yeterlilikleri ilköğretim matematik öğretmenlerinde de aranan yeterliliklerden ayırmak mümkün olmayacağı gerekçesiyle bu bireylerin de öğretmenlik mesleğini gerçekleştirmek için gerekli donanıma sahip olması beklenmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada ilköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışlarına ilişkin yeterlilikleri temel problem olarak ele alınmış ve ilköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışlarına ilişkin kendilerini ne derece yeterli algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın problem cümlesi: İlköğretim matematik öğretmenleri genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini ne derece yeterli algılamaktadır? Bu doğrultuda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1) İlköğretim matematik öğretmenleri, genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini ne derece yeterli görmektedir?

1.1. Öğretilecek Alan

1.2. Öğretimi Tasarlama, Plânlama, Uygulama ve Yönetme

1.3. Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme

1.4. Öğretim Amacıyla İlgililerle İş Birliği Yapma

1.5. Meslekî Gelişim

2) İlköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini yeterli görme düzeyleri öğretmenlerin

2.1. cinsiyetlerine

2.2. kıdemlerine ve

2.3. mezun oldukları fakülteye

göre değişmekte midir?

YÖNTEM

İlköğretim okullarında görev yapan matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışları açısından yeterlilik algılarını ortaya çıkarmayı ve bu yeterlilik algılarına ilişkin cinsiyet, kıdem ve mezun olunan fakülte açısından anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada, tarama modellerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara ilindeki ilköğretim matematik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni içerisinde 1100 ilköğretim matematik öğretmeni yer almaktadır. Örneklem olarak araştırmanın ekonomikliği sebebiyle Ankara ilindeki kolay ulaşılabilen Altındağ, Çankaya, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde görev yapan 300 ilköğretim matematik öğretmeni seçilmiştir. Örneklem seçiminde tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak yetersiz bulunan 63 öğretmenin cevapladığı ölçek araştırmadan çıkarılmıştır. Dolayısıyla araştırmaya 237 ilköğretim matematik öğretmeni katılmıştır. Örneklem grubuna alınan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 1.1.'de mezun oldukları fakülteye göre dağılımları Tablo 1.2.'de, kıdemlerine göre dağılımları ise Tablo 1.3.'de gösterilmiştir.

Tablo 1.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Bayan	160	67,5
Erkek	77	32,5

Tablo 1.1.'in incelenmesinden de anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin 160'ı bayan (% 67,5), 77'si ise erkek (% 32,5)'tir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğununu bayan öğretmenlerin oluşturduğu söylenebilir.

Tablo 1.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre Dağılımları

Mezun Olunan Fakülte	Frekans	%
Eğitim Fakültesi	111	46,8
Fen Edebiyat Fakültesi	74	31,3
Eğitim Enstitüsü	52	21,9

Tablo 1.2'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin; 111'i Eğitim Fakültesi mezunu (%46,8), 74'ü Fen- Edebiyat Fakültesi mezunu (%31,3), 52'si ise Eğitim Enstitüsü mezunu (%21,9)'dur. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu eğitim fakültesi mezunlarının oluşturduğu söylenebilir.

Tablo 1.3. Öğretmenlerin Kıdemine Göre Dağılımları

Kıdem	Frekans	%
1-5 yıl	32	13,5
6-10 yıl	35	14,8
11-15 yıl	64	27,0
16-20 yıl	31	13,1
21+ yıl	75	31,6

Tablo 1.3.'ten örnekleme oluşturan öğretmenlerin kıdemleri incelendiğinde; 1-5 yıl arası 32 öğretmen (% 13,5), 6-10 yıl arası 35 öğretmen (% 14,8), 11- 15 yıl arası 64 öğretmen (% 27), 16-20 yıl arası 31 öğretmen (% 13,1) ve 21 yıl üstü 75 öğretmenin (% 31,6) araştırmada yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılanların kıdemlerinin yüksek olmasının sebebi; araştırmanın Ankara ilinde yapılmış olmasıdır. Milli Eğitim Bakanlığına göre Ankara ilinin hizmet puanı yüksektir ve bu sebepten kıdemi yüksek olan öğretmenler çoğunluktadır.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak ilköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışlarına ilişkin yeterlilik algılarının belirlenmesi amacıyla Erişen ve Çeliköz (2003) tarafından geliştirilen "Genel Öğretmenlik Davranışları Yeterlilik Ölçeği" kullanılmıştır. Erişen ve Çeliköz (2003) tarafından geliştirilen; 5 boyut ve 43 maddeden oluşan 5'li Likert tipi ölçekte; kişisel bilgilere ilişkin 2, öğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışlarına ilişkin yeterliliklerini belirlemeye yönelik 5 boyut ve 43 madde yer almıştır.

Erişen ve Çeliköz (2003) tarafından geliştirilen bu ölçeğin daha önceden kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla uzman görüşleri alınmış, yapı geçerliliği ve güvenilirliğinin belirlenmesi için Faktör Analizi yapılmış, Temel Bileşenler Analizi Tekniği kullanılarak, ölçeğin boyutları ve faktör yükleri belirlenmiştir. Ölçek, öğretmen davranışlarına yönelik 5 faktörden oluşmakta ve faktör yük değerleri .37 ile .78 arasında değişmektedir. Ölçeğin 5 faktöre yönelik toplam varyansı açıklama oranı .62'dir ve ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .96'dır. Tablo 1.4.'te ölçeğe yönelik toplam varyansı açıklama oranları verilmiştir.

Tablo 1.4. Genel Öğretmenlik Davranışları Ölçeğinin Toplam Varyansı Açıklama Oranları

Faktörler	Açıklanan Varyansa Katkısı	Açıklanan Toplam Varyans
1	19,69	19,69
2	17,48	37,16
3	9,31	46,47
4	8,22	54,69
5	7,19	61,88

Bu araştırmada örneklem grubunun ilköğretim matematik öğretmenleri olması genel öğretmenlik davranışlarının öğretmen adaylarıyla farklılık göstermemesi düşüncesiyle, uzmanlardan da uygulanabilirliği konusunda görüş alınmasıyla Erişen ve Çeliköz (2003) tarafından yapılan geçerlilik-güvenirlik çalışmalarına ilave olarak sadece yeniden güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ankara ilindeki ilköğretim matematik öğretmenlerine uygulanan bu ölçeğin güvenilirlik çalışması yapılmış ve Cronbach Alpha güvenilirliği ise .96 olarak bulunmuştur. Ölçeğin uygulanması sonucu elde edilen veriler, üzerinde istatistiksel çözümlenmelerin yapılabilmesi için SPSS 15.0 (The Statistical Packet for Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Bu program kullanılarak araştırmanın alt amaçları doğrultusunda değişkenlerin yapısına uygun istatistikler kullanılmıştır. Bulguların yorumlanmasında ise anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Öğretmenlerin ankete verdikleri cevaplar doğrultusunda kişisel bilgilerinin istatistiksel olarak betimlenmesinde frekans ve yüzde dağılımlarından yararlanılmış, öğretmenlerin genel öğretmenlik davranışlarında kendilerini yeterli görme algılarının belirlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Genel öğretmenlik davranışlarında öğretmenlerin kendilerini yeterli görme algılarında cinsiyet değişkenine göre fark olup olmadığını belirlemek için t testinden yararlanılmış; kıdem ve mezun olduğu fakülte değişkenlerine göre fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans (one way anova) analizinden faydalanılmıştır. Anlamlılıkların hangi gruplar arasında kaynaklandığını tespit etmek için de schffee testinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt probleminde, ilköğretim matematik öğretmenlerinin öğretmenlik davranışları açısından kendilerini ne derece yeterli gördükleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin yeterlilik algıları, 1) Öğretilecek Alan, 2) Öğretimi Tasarlama, Plânlama, Uygulama ve Yönetme, 3) Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme, 4) Öğretim Amacıyla İlgililerle İş Birliği Yapma ve 5) Meslekî Gelişim olmak üzere beş alt yeterlilik alanı açısından incelenmiş ve kendilerini ne derece yeterli algıladıkları ortaya konmaya çalışılmıştır.

2.1.1. “Öğretilecek Alan” Açısından İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Araştırmanın birinci alt problemi içerisinde ilk olarak, ilköğretim matematik öğretmenlerinin, *öğretilecek alan* açısından kendilerini ne derece yeterli algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 2.1.1’de ilköğretim matematik öğretmenlerinin öğretilecek alan açısından kendilerini yeterli görme düzeylerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları verilmektedir.

Tablo 2.1.1 “Öğretilecek Alan” Açısından İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Davranışlar	n	\bar{x}	ss
1. Öğretilecek alana ilişkin kapsamlı bilgi ve beceriye sahibim ve bunu uygulamalarıma yansıtabilirim.	237	4,50	,57
2. Alanımdaki farklı görüşleri, kuramları, bilgiye ulaşma yollarını ve araştırma yöntemlerini bilir ve kullanabilirim.	237	4,23	,68
3. Alan bilgisi ve gerçek hayattaki uygulamalar arasında ilişki kurabilirim.	237	4,40	,70
4. Alanımda, özel öğretim stratejilerine ilişkin bilgi ve beceri kullanabilirim.	237	4,11	,73
5. Alanımla, diğer disiplinleri bütünleştirecek genel kültüre sahibim.	237	4,27	,65
Genel	237	4,30	,50

Tablo 2.1.1.’de görüldüğü gibi ilköğretim matematik öğretmenlerinin, öğretilecek alan açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları incelendiğinde; ortalamaların $\bar{x}=4.11$ ile $\bar{x}=4.50$ arasında değiştiği gözlenmektedir.

Öğretmenlerin yeterlilik algıları genel ortalamalar açısından incelendiğinde ise aritmetik ortalamanın ($\bar{x}=4.30$) olduğu ve öğretmenlerin kendilerini “tamamen” düzeyinde yeterli algıladıkları anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; Ersoy (2008)’un çalışmasında farklı ülkelerdeki ilköğretim matematik ve fen bilgisi öğretmenlerinin yeterlilik ve yetkinlik inançları karşılaştırılmış ve araştırma sonucuna göre öğretmenlerin alan bilgisi konusunda kendilerini yeterli gördükleri ortaya çıkmıştır. İlköğretim matematik öğretmenleriyle ilgili olmamakla birlikte, literatürde farklı branşlardaki öğretmenlerin yeterliliklerini inceleyen birçok araştırmada da (Coşkun ve arkadaşları, 2010; Öksüzoğlu, 2009) öğretmenlerin alan bilgisi açısından kendilerini yeterli buldukları ifade edilmektedir. Bu yönüyle literatürdeki sonuçların bu araştırmadan elde edilen bulgularla örtüştüğü söylenebilir.

2.1.2. “Öğretimi Tasarlama, Plânlama, Uygulama ve Yönetme” Açısından İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Araştırmanın birinci alt problemi içerisinde ikinci olarak, ilköğretim matematik öğretmenlerinin, *öğretimi tasarlama, plânlama, uygulama ve yönetme* açısından kendilerini ne derece yeterli algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 2.1.2’de ilköğretim matematik öğretmenlerinin öğretimi tasarlama, plânlama, uygulama ve yönetme açısından kendilerini yeterli görme düzeylerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları verilmektedir.

Tablo 2.1.2. Öğretmenlerin Öğretimi Tasarlama, Plânlama, Uygulama ve Yönetmeye Yönelik Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Davranışlar	N	\bar{x}	ss
1.Öğretimi tasarlar ve planlarken, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ile eğitim uygulamalarının temelini oluşturan model, teori ve felsefeleri dikkate alabilirim.	237	4,35	,66
2. Programın amaçları öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları ile etkili bir öğretimin ilkelerine dayalı olarak öğretimi tasarlar, planlar, uygular ve yönetebilirim.	237	4,35	,64
3. Öğretimi; hedefleri, hedef davranışları, günlük ders planlarını, öğretim materyallerini, öğretim stratejilerini, sağlık ve güvenlik durumlarını ve değerlendirmeyi içerecek şekilde planlar ve bunu sistematik olarak yapabilirim.	237	4,18	,69

4. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme, olumlu tutumlar geliştirme ve sorumluluk alma gibi özelliklerini geliştirecek stratejiler uygulayabilirim.	237	4,19	,75
5. Öğrencilerin önceki öğrenmeleri ve gelecekteki rolleri ile yeni öğrenmeler arasında ilişki kurabilirim.	237	4,23	,68
6. Öğrencilerin gelişim ve öğrenme düzeylerine uygun, onları motive eden ve aktif katılımlarını sağlayan öğrenme yaşantıları oluşturabilirim.	237	4,18	,66
7. Öğrencilerin bireysel, sosyal, kültürel yapılarına uygun, farklılıklara duyarlı öğretim ortam ve stratejileri geliştirebilirim.	237	4,05	,65
8. Öğrencilerde konu alanı ile ilgili, yaratıcılık, kritik düşünme, araştırma, problem çözme ve karar verme bilgi, tutum ve becerilerini geliştirmeye yardımcı olacak stratejiler oluşturabilirim.	237	4,12	,70
9. Öğrencilerin bilgiye ulaşmalarını ve öğrenmeyi öğrenmelerini sağlamak için bireysel öğretim uygulamalarına ağırlık verebilirim.	237	4,04	,77
10. Öğrencilerin takım çalışması yapma ve iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak fırsatlar sunabilirim.	237	3,97	,84

Tablo 2.1.2’de görüldüğü gibi ilköğretim matematik öğretmenlerinin, öğretimi tasarlama, planlama, uygulama ve yöneltmeye yönelik kendilerine yönelik yeterlilik algıları incelendiğinde; ortalamaların $\bar{x}=3.49$ ile $\bar{x}=4.35$ arasında değiştiği gözlenmektedir. Öğretmenlerin yeterlilik algıları genel ortalamalar açısından incelendiğinde ortalamanın ($\bar{x}=4.08$) olduğu ve kendilerini “çoğunlukla” düzeyinde yeterli algıladıkları anlaşılmaktadır. İlköğretim matematik öğretmenleriyle ilgili olmamakla birlikte, literatürde farklı branşlardaki öğretmenlerin yeterliliklerini inceleyen birçok araştırmada da (Karacaoğlu, 2008; Meriç ve Ersoy, 2007; Eryıldırım, 2006; Butakın ve Obay, 2007; Öztürk, 2004) öğretmenlerin öğretimi planlama, uygulama ve yönetme açısından kendilerini yeterli algıladıkları belirtilmektedir. Bu yönüyle literatürdeki sonuçların bu araştırmadan elde edilen bulgularla örtüştüğü söylenebilir.

2.13. “Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme” Açısından İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Araştırmanın birinci alt problemi içerisinde üçüncü olarak, matematik öğretmenlerinin, *öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme* açısından kendilerini ne derece yeterli algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 2.1.3'te ilköğretim matematik öğretmenlerinin öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme açısından kendilerini yeterli görme düzeylerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları verilmektedir.

Tablo 2.1.3. Öğretmenlerin Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme Açısından Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Davranışlar	n	\bar{x}	Ss
1.Hedef ve davranışlara yönelik, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede farklı stratejilerin özellikleri, kullanımları, fayda ve sınırlılıklarına ilişkin bilgi ve beceriye sahibim.	237	4,12	,69
2.Geçerlilik, güvenilirlik, ön yargı ve puanlama problemlerine ilişkin teori, uygulama ve etik kuralları dikkate alarak ölçme ve değerlendirme sürecini yapılandırabilirim.	237	4,19	,70
3.Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin süreç ve kriterleri açıkça tanımlayabilir ve uygulayabilirim.	237	4,16	,70
4.Değerlendirme sonuçlarını kaydeder ve raporlaştırabilirim.	237	4,16	,80
5.Değerlendirme sonuçlarını temel alarak, ilgililere öğrenci gelişimi hakkında bilgi verebilirim.	237	4,21	,70
6.Başarıyı ölçme ve değerlendirmeden elde edilen sonuçlarla, programın, öğretimin ve kullanılan materyallerin etkisini ilişkilendirebilirim.	237	4,11	,70
7.Değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak öğretimde verimliliği sağlayacak stratejiler geliştirebilirim.	237	4,08	,73
8.Ölçme ve değerlendirme sürecini, öğrenmeyi garanti etmek için periyodik olarak gözden geçirebilirim.	237	4,02	,70
11.Eğitimin ihtiyaçları ve eğilimlerini konusunda bilgi, deneyim ve becerilere sahibim.	237	3,49	,92
12.Öğrencilerin alanları ile iş hayatındaki uygulamaları bütünleştirmelerine imkân sağlayacak yaşantılar oluşturabilirim.	237	3,71	,86
13.Öğrencilerde bilinç, güven, liderlik, olumlu kişilik, sosyal ve etik değerlerin gelişimine yardımcı olabilirim.	237	4,21	,70
14.Öğrencileri mezuniyet sonrası eğitim, vatandaşlık, mesleki hazırlık ve geliştirme, bağımsız yaşama, eğlenme, zamanı etkili kullanma gibi etkinliklere hazırlamaya yönelik planlar yapabilir ve uygulayabilirim.	237	3,88	,86
15.Kaliteli bir öğretim, iş birliği ve destekleyici bir etkileşim sağlamak için sözel ve sözel olmayan etkili iletişime model olabilirim.	237	4,03	,74
16.Etkili sınıf yönetiminin ilkelerini anlama ve sınıfta olumlu bir ilişki ve iş birliğini sağlayacak, demokratik değerleri kazandıracak stratejiler kullanabilirim.	237	4,15	,70

17.Amaçları gerçekleştirecek ve öğrenmede başarıyı arttıracak eğitim teknolojilerini seçme, tasarlama, kullanma ve değerlendirmede gerekli bilgi ve becerilere sahibim.	237	4,08	,72
18.Öğretimi destekleyecek bütün faaliyetlere öğrencilerin katılımını sağlayabilirim.	237	4,06	,70
19.Öğrencilerin yanlış veya eksik öğrenmelerini belirler, rehberlik yapar ve gelişimlerine ilişkin geri bildirimde bulunabilirim.	237	4,19	,65
20.İnsan kaynakları, fiziksel kaynaklar ve zamanı verimli kullanabilirim.	237	4,18	,68
Genel	237	4,08	,47

Tablo 2.1.3.'te görüldüğü gibi ilköğretim matematik öğretmenlerinin, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları incelendiğinde; ortalamaların $\bar{x}=4.02$ ile $\bar{x}=4.19$ arasında değiştiği gözlenmektedir. Öğretmenlerin yeterlilik algıları genel ortalamalar açısından incelendiğinde ise ortalamanın ($\bar{x}=4.13$) olduğu ve kendilerini “çoğunlukla” düzeyinde yeterli algıladıkları anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; ilköğretim matematik öğretmenleriyle ilgili olmamakla beraber; (Eğri, 2006; Eytmiş, 2007) araştırmalarda öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanabilme yeterlilikleri yüksek düzeyde ortaya çıkmıştır. Bu yönüyle literatürdeki sonuçların bu araştırmadan elde edilen bulgularla örtüştüğü söylenebilir.

2.1.4. “Öğretim Amacıyla İlgililerle İşbirliği Yapma” Açısından İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Araştırmanın birinci alt problemi içerisinde dördüncü olarak, ilköğretim matematik öğretmenlerinin, *öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapma* açısından kendilerini ne derece yeterli algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 2.1.4'te ilköğretim matematik öğretmenlerinin öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapma açısından kendilerini yeterli görme düzeylerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları verilmektedir.

Tablo 2.1.4. Öğretim Amacıyla İlgililerle İşbirliği Yapma Açısından Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Davranışlar	n	\bar{x}	Ss
1.Okulun dışında öğrencinin gelişim ve öğrenmesini etkileyecek öğrenci çevresine ilişkin faktörleri (aile durumları, yaşadıkları çevre, sağlık ve ekonomik koşullar) dikkate alabilirim.	237	4,08	,74
2.Okul içerisinde, okul-aile ve toplum arasında öğretimi geliştirmeye yönelik etkili iş birliği sağlayabilirim.	237	3,59	,86
3.İşbirliği çalışmalarında amaçları, zamanı ve sorumlulukları açıkça ifade edebilirim.	237	4,01	,78
4.Etkili iletişim, kargaşayı önleme ve takımla çalışma konularında bilgi ve beceriye sahibim.	237	4,15	,70
Genel	237	3,95	,59

Tablo 2.1.4.'te görüldüğü gibi ilköğretim matematik öğretmenlerinin, öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapma açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları incelendiğinde; ortalamaların $\bar{x}=3.59$ ile $\bar{x}=4.15$ arasında değiştiği gözlenmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; ilköğretim matematik öğretmenleriyle ilgili olmamakla birlikte; Coşkun ve arkadaşları, (2010); Öksüzoğlu, (2009) yaptıkları araştırmalarda öğretmenlerin kendilerini yeterli algıladıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının yeterliliklerini inceleyen araştırmalarda ise; Coşkun, Eser, Tiryaki (2010)'nin araştırmalarında öğretmen adaylarının ilgililerle işbirliği yapabilme becerisine yönelik yeterlilik algıları yüksek düzeyde ortaya çıkmış fakat Erişen ve Çeliköz (2003)'ün araştırmalarında öğretmen adaylarının öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapmaya yönelik yeterli algıları düşük düzeyde çıkmıştır.

2.1.5. “Mesleki Gelişim” Açısından İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Araştırmanın birinci alt problemi içerisinde beşinci olarak, ilköğretim matematik öğretmenlerinin, *mesleki gelişim* açısından kendilerini ne derece yeterli algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 4.1.5'te ilköğretim matematik öğretmenlerinin mesleki gelişim açısından kendilerini yeterli görme düzeylerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları verilmektedir.

Tablo 2.1.5. Mesleki Gelişime Yönelik Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları

Davranışlar	n	\bar{x}	Ss
1.Yaşam boyu öğrenme anlayışı ile yapılan uygulamaların verimliliğini ve kalitesini sürekli olarak değerlendirebilir ve geliştirebilirim.	237	4,06	,78
2.Öğretim performansımı arttırmak için bireysel mesleki gelişim planları hazırlayabilirim.	237	3,80	,77
3.Yasam boyu öğrenme anlayışı içerisinde bireysel mesleki gelişim planları hazırlama ve uygulama bilgi ve becerilerini öğrencilerine kazandırabilirim.	237	3,91	,81
4.Bir öğrenen ve öğretmen olarak, bireysel mesleki gelişime destek sağlayacak kaynakları (meslektaşları, literatür, mesleki faaliyetler) takip edebilirim.	237	4,01	,81
5.Mesleki gelişim süreci boyunca kazanılan bilgi ve becerileri öğretime uygulayabilirim.	237	3,91	,81
Genel	237	3,96	,63

Tablo 2.1.5'te görüldüğü gibi ilköğretim matematik öğretmenlerinin, mesleki gelişim açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları incelendiğinde; ortalamaların $\bar{x}= 3.80$ ile $\bar{x}= 4.22$ arasında değiştiği gözlenmektedir. Öğretmenlerin yeterlilik algıları genel ortalamalar açısından incelendiğinde ise; ortalamanın ($\bar{x}=3.96$) olduğu ve kendilerini “çoğunlukla” düzeyinde yeterli algıladıkları anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; Coşkun, Eser, Tiryaki, 2010; Özer ve Gelen (2008)'in yaptığı çalışmalarında öğretmen adaylarının kendilerini mesleki gelişim açısından yeterli buldukları ortaya çıkmıştır. Bu yönüyle literatürdeki sonuçların bu araştırmadan elde edilen bulgularla örtüştüğü söylenebilir.

2.2. Bazı Değişkenlere Göre İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Yeterlilik Algılarının Karşılaştırılması

Araştırma kapsamında, öğretmenlerin farklı değişkenlere göre yeterlilik algıları incelenmiş olup, bu değişkenlerin öğretmen yeterliliğinde etkili olup olmadığına bakılmıştır. Araştırmanın ikinci alt problemi şöyledir:

İlköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini yeterli görme düzeyleri öğretmenlerin

- 1) Cinsiyetlerine,
- 2) Kıdemlerine ve
- 3) Mezun oldukları fakülteye göre değişmekte midir?

2.2.1. Cinsiyetlerine Göre, İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri

Araştırmanın ikinci alt probleminde ilk olarak; ilköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini yeterli görme düzeyleri cinsiyetlerine göre değişmekte midir? sorusu sorulmaktadır. Bu soruya cevap aranırken ilköğretim matematik öğretmenlerinin cinsiyetleri; (1) bayan ve (2) erkek olmak üzere 2 gruba ayrılmıştır. Daha sonra cinsiyetlerine göre, kendilerini yeterli algılama düzeylerinin puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bayan ve erkek öğretmenlerin kendilerini yeterli algılama düzeyleri puan ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü t testi ile sınıanmıştır. Uygulanan t testi ile ilgili istatistikler Tablo 2.2.1.'de verilmiştir.

Tablo 2.2.1. İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre, Kendilerini Yeterli Algılama Düzeylerinin Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	n			\bar{x}	ss	t	p	Anlam
(1)Öğretilecek Alan								
Bayan	160	5,00- 9,00	Hiç					
		9,01- 13,00	Çok Az	21,39	2,64			
Erkek	77	13,01- 17,00	Kısmen			1,117	0,265	-
		17,01- 21,00	Çoğunlukla	21,78	2,26			
		21,01- 25,00	Tamamen					
(2)Öğretimi Tasarlama Planlama Uygulama ve Yönetme								
Bayan	160	20,00- 36,00	Hiç					
		36,01- 52,00	Çok Az	81,73	9,31			
Erk	77	52,01- 68,00	Kısmen			0,263	0,793	-
		68,01-84,00	Çoğunlukla	81,39	9,44			
		84,01-100,00	Tamamen					

(3)Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme

		8,00- 14,40	Hiç					
Bayan	160	14,50- 20,90	Çok Az	33,20	4,28			-
		21,00- 27,40	Kismen			0,741	0,459	
Erkek	77	27,50-33,90	Çoğunlukla	32,75	4,28			
		34,00- 40,00	Tamamen					

(4)Öğretim Amacıyla İlgililerle İşbirliği Yapma

		4,00- 7,20	Hiç					
Bayan	160	7,30- 10,50	Çok Az	15,98	2,70			
		10,60- 13,80	Kismen					
		13,90-17,10	Çoğunlukla			1,242	0,216	-
Erkek	77	17,20- 20,00	Tamamen	15,53	2,73			

(5)Mesleki Gelişim

		6,00- 10,80	Hiç					
Bayan	160	10,90- 15,70	Çok Az	24,08	3,59			
		15,80- 20,60	Kismen			1,648	0,101	-
Erkek	77	20,70-25,50	Çoğunlukla	23,22	3,10			
		25,60- 30,00	Tamamen					

Tablo 2.2.1 aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli olarak algıladıkları görülmektedir. Bununla birlikte bu farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi sonuçlarına göre; ilköğretim matematik öğretmenlerinin öğretilen alan (t=1.117, p>0.05), öğretimi tasarlama, planlama, uygulama ve yöneltme (t=0.263, p>0.05), öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme (t=0.742, p>0.05), öğretim amacıyla ilgili ilgililerle işbirliği yapma (t=1.242, p>0.05), mesleki gelişim (t=1.648, p>0.05) yeterlilik alanlarında bayan öğretmenlerle erkek öğretmenler arasında $\alpha= 0.05$ düzeyinde anlamlı bir fark çıkmamıştır. Yani cinsiyet değişkeni öğretmenlerin kendilerine yönelik yeterlilik algılarını farklılaştırmamaktadır.

Öğretmen yeterliliği konusundaki literatürün çoğunluğunda ise (Zengin, 2005; Öksüzoğlu, 2009; Burç, 2006; Eğri, 2006; Sabancı ve Şahin, 2007) bayan ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Bu yönüyle literatürdeki sonuçların bu araştırmadan elde edilen bulgularla örtüştüğü söylenebilir.

2.2.2. Mezun Olunan Fakülteye Göre İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri

Araştırmanın ikinci alt probleminde ikinci olarak, İlköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini yeterli görme düzeyleri mezun olunan fakülteye göre değişmekte midir? sorusu sorulmaktadır. Bu soruya cevap aranırken ilköğretim matematik öğretmenleri (1) eğitim fakültesi; (2) fen edebiyat fakültesi; (3) eğitim enstitüsü olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Daha sonra mezun olunan üniversiteye göre, öğretmenlerin kendilerini yeterli algılama düzeylerinin puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin kendilerini yeterli algılama düzeyleri puan ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü varyans analizi ile sınanmıştır. Uygulanan varyans analizi ile ilgili istatistikler Tablo 2.2.2.'de verilmiştir.

Tablo 2.2.2. İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Fakülteye Göre, Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerini Yeterli Görme Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Mezun Olunan Fakülte	n			\bar{x}	Ss	F	P	Anlam
(1)Öğretilecek Alan								
EF	111	5,00- 9,00	Hiç	21,18	2,47			
		9,01- 13,00	Çok Az					
FEF	74	13,01- 17,00	Kısmen	21,46	2,49			
		17,01-21,00	Çoğunlukla			3,624	,028	EE-EF
EE	52	21,01- 25,00	Tamamen	22,31	2,58			
(2)Öğretimi Tasarlama Planlama Uygulama ve Yönetme								
EF	111	20,00- 36,00	Hiç	80,10	9,30			
		36,01- 52,00	Çok Az					
FEF	74	52,01- 68,00	Kısmen	81,82	8,39	4,29	,016	EE-EF
		68,01-84,00	Çoğunlukla					
EE	52	84,01-100,00	Tamamen	84,58	10,11			
(3) Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme								
EF	111	8,00- 14,40	Hiç	32,32	4,26			
FEF		14,50- 20,90	Çok Az					
EE	74	21,00- 27,40	Kısmen	33,31	4,18			
		27,50-33,90	Çoğunlukla			3,754	,025	EE-EF
	52	34,00-40,00	Tamamen	34,25	4,52			
(4)Öğretim Amacıyla İlgililerle İşbirliği Yapma								
EF	111	4,00- 7,20	Hiç	15,36	2,35			
FEF		7,30- 10,50	Çok Az			4,482		
EE	74	10,60- 13,80	Kısmen	16,11	2,17			
		13,90-17,10	Çoğunlukla				,012	EE-EF
	52	17,20-20,00	Tamamen	16,44	2,61			
(5)Mesleki Gelişim								
EF	111	6,00- 10,80	Hiç	23,09	3,81			
		10,90- 15,70	Çok Az					
FEF	74	15,80- 20,60	Kısmen	24,09	3,42			
		20,70-25,50	Çoğunlukla			4,534	,012	EE-EF
EE	52	25,60-30,00	Tamamen	24,90	3,96			

(EE: Eğitim Enstitüsü, EF: Eğitim Fakültesi, FEF: Fen Edebiyat Fakültesi)

Sonuçlara bakıldığında öğretmenlerin yeterliliklerinin istenilen düzeyde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte anlamlı farklılıkların da olduğu gözlenmektedir. Tüm bu anlamlı farkların hangi değişkenler arasında kaynaklandığını belirlemek için yapılan tek yönlü “Scheffe” testi sonuçlarına göre: *Öğretilecek alana* ilişkin öğretmen yeterlilik algılarında eğitim enstitüsü mezunları ile eğitim fakültesi mezunları arasında ($F=3.65$, $p=0.028<0.05$) eğitim enstitüsü mezunları lehine; *Öğretimi tasarlama, planlama, uygulama ve yönetmeye* yönelik öğretmen yeterlilik algılarında eğitim enstitüsü mezunları ile eğitim fakültesi mezunları arasında ($F=4.29$, $p=0.016<0.05$) eğitim enstitüsü mezunları lehine; *Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye* yönelik öğretmen yeterlilik algılarında eğitim enstitüsü mezunları ile eğitim fakültesi mezunları arasında ($F=3.75$, $p=0.025<0.05$) eğitim enstitüsü mezunları lehine; *Öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapmaya* yönelik öğretmen yeterlilik algılarında eğitim enstitüsü mezunları ile eğitim fakültesi mezunları arasında ($F=4.48$, $p=0.012<0.05$) eğitim enstitüsü mezunları lehine; *Mesleki gelişime* yönelik öğretmen yeterlilik algılarında eğitim enstitüsü mezunları ile eğitim fakültesi mezunları arasında ($F=4.53$, $p=0.012<0.05$) ve yine Araştırma sonucuna göre; eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler mesleğin içinde yıllarını harcamış olmaları, bu süreçte kazandıkları deneyimlerini de değerlendirdiklerinde; bu öğretmenlerin tüm bu bağlamlar neticesinde kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir. Ayrıca fen edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerle yeterlilik bakımından kendilerini aynı derecede görmeleri öğretmen olarak almaları gereken yöntem bilgisini yeterince kavrayamamış oldukları ve bu etmenlerin öğretmenlerin yeterliliğini belirlemede önem arz etmediğini düşünmeleri şeklinde yorumlanabilir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; Eryıldırım (2006)’ın öğretmen yeterliliklerini araştırdığı çalışmasında mezun olunan üniversiteye göre anlamlı bir fark çıkmıştır. Öğretim yöntemlerinde eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Eğitim enstitüsü mezunları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur.

2.2.3. Kıdemlerine Göre İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri

Araştırmanın ikinci alt probleminde üçüncü olarak, ilköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini yeterli görme düzeyleri kıdemlerine göre değişmekte midir? sorusu sorulmaktadır.

Bu soruya cevap aranırken ilköğretim matematik öğretmenlerinin kıdemleri (1) 1-5 yıl ; (2) 6-10 yıl; (3) 11-15 yıl; (4) 16-20 yıl; (5) 21+ yıl olmak üzere 5 gruba ayrılmıştır. Daha sonra kıdemlerine göre, öğretmenlerin kendilerini yeterli algılama düzeylerinin puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin kendilerini yeterli algılama düzeyleri puan ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü varyans analizi ile sınıanmıştır. Uygulanan varyans analizi ile ilgili istatistikler Tablo 2.2.3.'de verilmiştir.

Tablo 4.2.3. İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Kıdemlerine Göre Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerini Yeterli Görme Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Kıdem	n			\bar{x}	Ss	F	P	Anlam
Öğretilecek Alan								
1- 5 yıl	32			21,21	2,41			
6- 10 yıl	35	5,00- 9,00	Hiç	21,28	2,03	1,235	,297	-
11-15 yıl	64	9,01- 13,00	Çok Az	21,12	2,66			
16-20 yıl	31	13,01- 17,00	Kısmen	21,96	2,33			
21+ yıl	75	17,01-21,00	Çoğunlukla	21,89	2,70			
		21,01-25,00	Tamamen					
Öğretimi Tasarlama Planlama Uygulama ve Yönetme								
1- 5 yıl	32	20,00- 36,00	Hiç	79,50	9,71			
6- 10 yıl	35	36,01- 52,00	Çok Az	81,48	8,44	,657	,622	-
11- 15 yıl	64	52,01- 68,00	Kısmen	81,17	9,20			
16- 20 yıl	31	68,01-84,00	Çoğunlukla	81,77	9,05			
21+ yıl	75	84,01- 100,00	Tamamen	82,80	9,85			
Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme								
1- 5 yıl	32	8,00- 14,40	Hiç	32,65	4,96			
6- 10 yıl	35	14,50- 20,90	Çok Az	32,65	3,81	,424	,791	-
11- 15 yıl	64	21,00- 27,00	Kısmen	33,01	3,90			
16- 20 yıl	31	27,50-33,90	Çoğunlukla	32,77	3,70			
21+ yıl	75	34,00-40,00	Tamamen	33,56	4,55			

(4) Öğretim Amacıyla İlgililerle İşbirliği Yapma						
1- 5 yıl	32	4,00- 7,20	Hiç	15,25	2,43	
6- 10 yıl	35	7,30- 10,50	Çok Az	16,00	1,97	
11- 15 yıl	64	10,60- 13,80	Kısmen	15,76	2,20	,688 ,601 -
16- 20 yıl	31	13,90-17,10	Çoğunlukla	15,83	2,49	
21+ yıl	75	17,20- 20,00	Tamamen	16,05	2,66	
(5) Mesleki Gelişim						
1- 5 yıl	32	6,00- 10,80	Hiç	23,18	3,99	
6- 10 yıl	35	10,90- 15,70	Çok Az	23,91	3,25	
11- 15 yıl	64	15,80- 20,60	Kısmen	23,71	3,67	,411 ,801 -
16- 20 yıl	31	20,70-25,50	Çoğunlukla	23,61	3,72	
21+ yıl	75	25,60- 30,00	Tamamen	24,16	4,06	

Tablo 2.2.3'ün incelenmesinden de anlaşılacağı gibi kıdem değişkeni açısından matematik öğretmenlerinin tüm boyutlarda yeterlilik algıları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir. Yani, hem mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin hem de kıdemli öğretmenlerin kendilerini benzer bir biçimde yeterli olarak algıladıkları söylenebilir. Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde, bazı araştırmalarda (Dede, 2006; Öztürk, 2004) öğretmen yeterliliklerinde kıdeme göre öğretmenler arasında anlamlı bir farkın olmadığı, bazı araştırmalarda ise kıdemli öğretmen yeterliliğinde fark oluşturulduğu (Yeşilyurt ve Çankaya, 2008; Yazıcı, 1998; Eskiocak, 2005) gözlenmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonucun kıdemli öğretmen yeterliliği üzerinde etkisi bulunmadığı yönündeki araştırmalarla örtüştüğü söylenebilir. Ancak araştırmaların çoğunluğu kıdemli öğretmenlerin kendilerini daha yeterli algıladıkları yönündedir. Bunun sebebi kıdemi yüksek olan öğretmenlerin kazandıkları deneyimin hem mesleğe hem de yeterlilik algısına etki etmesi olabilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretilecek alana yönelik genel öğretmenlik davranışlarında öğretmenler kendilerini *tamamen* düzeyinde yeterli olarak algılamaktadırlar. Öğretimi tasarlama, planlama, uygulama ve yönetmeye yönelik genel öğretmenlik davranışlarında öğretmenler kendilerini *çoğunlukla* düzeyinde yeterli olarak algılamaktadırlar.

Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye yönelik genel öğretmenlik davranışlarında öğretmenler kendilerini *çoğunlukla* düzeyinde yeterli olarak algılamaktadırlar. Öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapmaya yönelik genel öğretmenlik davranışlarında öğretmenler kendilerini *çoğunlukla* düzeyinde yeterli olarak algılamaktadırlar. Mesleki gelişime yönelik genel öğretmenlik davranışlarında öğretmenler kendilerini *çoğunlukla* düzeyinde yeterli olarak algılamaktadırlar. Öğretilecek alana yönelik genel öğretmenlik davranışlarında cinsiyet açısından anlamlı bir fark yoktur. Fakat erkek öğretmenlerin ortalamaları kadın öğretmenlerin ortalamalarına göre daha yüksektir. Öğretilecek alana yönelik genel öğretmenlik davranışlarında mezun olunan fakülte açısından anlamlı bir fark vardır. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerinin eğitim fakültesi mezunu öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir. Öğretilecek alana yönelik genel öğretmenlik davranışlarında kıdem açısından anlamlı bir fark yoktur. Öğretimi tasarlama planlama uygulama ve yöneltmeye yönelik genel öğretmenlik davranışlarında cinsiyet açısından anlamlı bir fark yoktur. Fakat kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre ortalamaları daha yüksek çıkmıştır. Öğretimi tasarlama planlama uygulama ve yöneltmeye yönelik genel öğretmenlik davranışlarında mezun olunan fakülte açısından anlamlı bir fark vardır. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerinin eğitim fakültesi mezunu öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir. Öğretimi tasarlama planlama uygulama ve yöneltmeye yönelik genel öğretmenlik davranışlarında kıdem açısından anlamlı bir fark yoktur. Öğrenci başarısını ölçme değerlendirmeye yönelik genel öğretmenlik davranışlarında cinsiyet açısından anlamlı bir fark yoktur. Fakat kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre ortalamaları daha yüksek çıkmıştır. Öğrenci başarısını ölçme değerlendirmeye yönelik genel öğretmenlik davranışları açısından mezun olunan fakülte açısından anlamlı bir fark vardır. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerinin eğitim fakültesi mezunu öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir. Öğrenci başarısını ölçme değerlendirmeye yönelik genel öğretmenlik davranışlarında kıdem açısından anlamlı bir fark yoktur. Öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapmaya yönelik genel öğretmenlik davranışlarında cinsiyet açısından anlamlı bir fark yoktur. Fakat kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre ortalamaları daha yüksek çıkmıştır. Öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapmaya yönelik genel öğretmenlik davranışlarında mezun olunan fakülte açısından anlamlı bir fark vardır. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerinin eğitim fakültesi mezunu öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir. Öğretim amacıyla ilgililerle işbirliği yapmaya yönelik genel öğretmenlik davranışlarında kıdem açısından anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır.

Mesleki gelişime yönelik genel öğretmenlik davranışlarında cinsiyet açısından anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Fakat kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre ortalamaları daha yüksek çıkmıştır. Mesleki gelişime yönelik genel öğretmenlik davranışlarında mezun olunan fakülte anlamlı bir fark oluşturmuştur. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerinin eğitim fakültesi mezunu öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli algıladıkları ortaya çıkmıştır. Mesleki gelişime yönelik genel öğretmenlik davranışlarında kıdem açısından anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde; ilköğretim matematik öğretmenlerinin genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerini yeterli olarak algıladıkları söylenebilir. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda yapılacak olan yeni araştırmalara, alanda yapılabilecek düzenlemelere, hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesine yönelik şu öneriler getirilebilir: Milli Eğitimde görev yapan her öğretmende bulunması gereken yeterlilikler; geliştirilen ölçeklerle, sürekli olarak değerlendirilmelidir. Eğitim- öğretim süreci içerisinde öğretmenlerin yetersiz hale geldiği konularda hizmet içi eğitim programları hazırlanmalıdır. Genel olarak öğretmen yeterliliği ile literatür incelendiğinde; öğretmenlerin yeterlilik düzeylerinin daha da üst düzeye çıkartılabilmesi için MEB tarafından güdüleyici önlemler alınmalıdır. Öğretmenlerin çalışma ortamlarını iyileştirmeye yönelik çabalar artırılarak, onlara kendilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunulabilir ve bu yolla performansları daha da artırılabilir. Öğretmenlere meslektaşları ile işbirliği kurma ve öğrenci başarısını daha objektif değerlendirmelerine yönelik beceriler kazandırılmalıdır. Bu becerilerini kullanarak öğretmenlerin eğitim gereksinimleri olduğu fark etmelerini sağlayacak çalışmalar yaptırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Bandura, A.(1986). *“Social Foundation of Thought and Action: A Social Cognitive Theory Englewood Cliffs”*. NJ: Prentice Hall.
- Burç, E. D. (2006). *“İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterliliği”*. Hatay İli Örneği”. *Yayınlanmış yüksek lisans tezi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.
- Butakin, V., Obay, M. (2007).*“Öğretmen Adaylarının İlk ve Orta Öğretimde Çalışan Matematik Öğretmenlerinin Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları”*. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt:6 Sayı:22, s: 198-205
- Coşkun, E.,Özer, B.,Tiryaki, E. (2010).*“Türkçe Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Algılarının Değerlendirilmesi”*. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:27.

- Dede, Y. (2006).“Matematik Öğretmenlerinin Etkileşim Düzeyleri”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. sayı:12, s:176-194.
- Eğri, G. (2006).“Coğrafya Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Yapabilme Yeterlilikleri”. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Elyıldırım, Ü. (2006). “ İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğretim Yöntemlerini Kullanma Yeterlilikleri”. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kars.
- Ersoy, Y. (2008).“İlköğretim Okullarında Matematik ve Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Yeterlilik ve Yetkinlik İnançları”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 24, s:28-41.
- Eskiocak, S. (2005).“Sınıf Öğretmenlerinin Öğretimi Planlama Aşamasında Karar Verme Sürecine Etki Eden Etmenlerin Analizi”. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). “Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Öğretmen Yeterlilikleri”. *Yayınlanmış doktora tezi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008).“Öğretmenlerin Yeterlilik Algıları”. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt: 5, sayı:1, 70-97.
- Meriç, G., Ersoy, E. (2007).“Sınıf Öğretmenliği Son Sınıf Öğrencilerinin Fen Öğretiminde Yeterlilik Düzeyi Algıları”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, , ss. 51-62.
- Öztürk, Ç. (2004).“Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanabilme Yeterlilikleri”.*Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, Cilt 5, Sayı 2, s:75-83.
- Sabancı, A., Şahin, A. (2007). “Denetmenlerin Öğretmenlik Yeterlilik Alanları Açısından Devlet İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerine Rehberlik Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri”. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. Cilt:32, sayı:145.
- Yeşilyurt, E., Çankaya, İ. (2008). “Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerinin Belirlenmesi”. Cilt:7, sayı:23, s:274-295.